

Överförmyndare i samverkan

Kinda, Vimmerby, Ydre och Åtvidabergs kommuner

**Vad gör gode män, förvaltare
och förmyndare egentligen?**

Överförmyndare i samverkan

Kinda, Vimmerby, Ydre och Åtvidabergs kommuner

I varje kommun skall det finnas en överförmyndare eller en överförmyndarnämnd. Från och med år 2015 samverkar Vimmerby kommun med Kinda, Ydre och Åtvidabergs kommuner i överförmyndarfrågor. I de samverkande kommunerna finns det en överförmyndare som väljs av kommunfullmäktige var fjärde år. Överförmyndarens uppgift är att utöva tillsyn över förmyndares, förvaltares och gode mäns förvaltning.

Denna tillsyn syftar till att i möjligaste mån hindra rättsförluster för personer som själva inte kan tillvarata sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person, d.v.s. gamla, sjuka, handikappade och underåriga. Överförmyndarens uppgifter får inte läggas på någon annan kommunal nämnd.

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för överförmyndarens verksamhet.

Tjänstemän tjänstgör i stadshuset i Vimmerby och handlägger det dagliga löpande arbetet. Detta gäller t.ex. frågor om förmyndarskapsrätt, familjerätt, arvsrätt, fastighetsrätt, ekonomi samt praktisk hantering av förmyndarskaps-, godmans- och förvaltarens ärenden.

Förmyndare för underåriga

Omyndiga är numera endast barn under 18 år. Om föräldrarna har den rättsliga vårdnaden om barnet är det förmyndare, s.k. legala förmyndare. När båda föräldrarna har vårdnaden om barn är det gemensamt förmyndare.

- Om en av föräldrarna dör, blir den efterlevande ensam förmyndare. Man behöver alltså inte förordna någon ytterligare förmyndare.
- Vid äktenskapsskillnad blir den av föräldrarna förmyndare som får vårdnaden om barnet.
- När det gäller barn vars föräldrar inte varit gifta med varandra, är det i allmänhet modern som är både vårdnadshavare och förmyndare.
- Om föräldrar, som inte är gifta, eller har varit gifta med varandra, är överens om att vårdnaden skall utövas gemensamt, så är det också gemensamt förmyndare.
- Om föräldrarna är döda, underåriga eller av speciella skäl inte kan vara förmyndare utser tingsrätten en särskilt förordnad förmyndare.
- Är en av förmyndarna på grund av sjukdom eller annan orsak förhindrad att delta i ett beslut om förvaltningen och beslutet inte kan skjutas upp bestämmer den andre förmyndaren ensam.

I en förmyndares uppgift ligger att sörja för den omyndiges bästa, vårda hans rättigheter, förvalta hans förmögenhet och se till att hans medel används till nytta för honom. Efter en lagändring år 1995 kan förmyndare själva, utan redovisningsskyldighet till överförmyndaren, förvalta den omyndiges tillgångar så länge värdet understiger åtta gånger prisbasbeloppet. Även om den omyndiges tillgångar understiger åtta basbelopp är förmyndarna skyldiga att inge årlig redovisning till överförmyndaren om den omyndige t.ex. äger fast egendom. Överförmyndaren kan dock befria förmyndarna från denna skyldighet.

Vissa rättshandlingar som vidtas för den omyndiges räkning, t.ex. fastighetsöverlåtelse, kräver alltid överförmyndarens samtycke. Om det föreligger särskild anledning att trygga förvaltningen kan överförmyndaren dessutom meddela inskränkningar i förmyndarnas annars fria förvaltning.

God man

I föräldrabalken sägs att: ”Om någon på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person, skall rätten, om det behövs, besluta att anordna godmanskaps för honom eller henne” (11 kap 4§ föräldrabalken). Den gode mannen fungerar som ställföreträdare för den som inte själv kan tillvarata sina intressen – huvudmannen. Denne behåller dock sin rättsliga handlingsförmåga, det vill säga kan själv även fortsättningsvis träffa avtal och så vidare.

Tillsättande av god man sker ofta när en person inte klarar att själv sköta sina ekonomiska angelägenheter eller om man behöver hjälp med att bevaka sin rätt t.ex. i kontakten med myndigheter som försäkringskassan, socialtjänsten och dylikt. Detta kan t.ex. gälla personer med demenssjukdomar och personer med fysiska och psykiska funktionshinder. Anmälan om behov av god man kan till exempel göras av huvudmannen själv, dennes make eller sambo, kurator eller hemtjänsten.

Anmälan, som skickas till överförmyndaren, bör om möjligt godkännas av huvudmannen. I annat fall fordras ett läkarintyg som visar att samtycke inte kan lämnas. Efter prövning skickar överförmyndaren en ansökan till tingsrätten. När tingsrätten beslutat om anordnande av godmanskaps utfärdar överförmyndaren ett registerutdrag som visar att gode mannen företräder huvudmannen.

Vad gör en god man?

Den gode mannen skall se till att huvudmannen får den vård och tillsyn han behöver. Det är därför viktigt att verka för huvudmannens bästa. Huvudmannens vilja skall vara vägledande. Närståendes intressen skall därför inte beaktas om de kan anses stå i strid med huvudmannens vilja.

Den gode mannen skall vidare som regel överta ansvaret för huvudmannens ekonomi.

Tillgångsförteckning

Inom två månader från dagen för förordnandet skall gode mannen till överförmyndaren ge in en förteckning över huvudmannens tillgångar och skulder. Blankett erhåller gode mannen från överförmyndaren.

Årsredovisning

Före den 1 mars varje år skall gode mannen i en årsräkning redovisa sin förvaltning under det föregående året. Årsräkningen skall bl.a. innehålla uppgift om huvudmannens tillgångar och skulder samt en sammanställning av inkomster och utgifter. Överförmyndaren tillhandahåller en blankett för årsräkning.

Slutredovisning

En sluträkning skall lämnas till överförmyndaren inom en månad efter det att uppdraget har upphört, t.ex. genom att huvudmannen har avlidit. Sluträkningen skall innehålla en redogörelse för förvaltningen under året fram till dess att uppdraget upphörde. Överförmyndaren tillhandahåller även en blankett för sluträkning.

Förvaltare

Omyndighetsförklaringen avskaffades den 1 januari 1989 och ersattes med förvaltarskap. Uppdraget som förvaltare anpassas efter behovet i det enskilda fallet och kan begränsas till att avse t.ex. förvaltningen av en fastighet eller viss del av huvudmannens kapital. Den som får förvaltare förlorar bestämmanderätten över det som omfattas av förvaltarförordnandet men behåller i övrigt sin rättshandlingsförmåga. Frågor om förvaltarskap handläggs av överförmyndaren och domstol enligt i stort sett samma mönster som vid förordnande av god man. En grundförutsättning är att den det gäller har ett hjälpbehov av det slag som förutsätts för godmansförordnande men att det inte anses tillräckligt att god man utses.

Vid prövning av ärende om förvaltarskap gäller som huvudregel att huvudmannen, om det är möjligt, skall höras muntligen i rätten. Vidare skall läkarintyg uppvisas och yttrande inhämtas från t.ex. make eller sambo, närmaste släktingar och överförmyndarnämnd. För förvaltarens redovisningsskyldighet till överförmyndaren gäller samma krav som för god man.

Arvode och kostnadsersättning

Särskilt förordnade förmyndare, gode män och förvaltare får arvode och ersättning för sina kostnader. Storleken bestäms av överförmyndaren. Vägledande för överförmyndaren är därvid det förslag till ersättningsnivåer som tagits fram av intresse- och arbetsgivarorganisationen Sveriges Kommuner och Landsting. Arvoden och kostnadsersättningar betalas av huvudmannens medel om dennes årsinkomst uppgår till mer än 2,65 gånger prisbasbeloppet eller om det finns tillgångar som överstiger två prisbasbelopp. Är så inte fallet betalar kommunen fastställda arvoden och kostnadsersättningar.

Har du frågor?

Är det något som är svårt att förstå eller har du frågor som inte besvaras i denna information, tveka inte att kontakta oss.

Överförmyndare i samverkan

Vimmerby kommun
Stadshuset
598 81 VIMMERBY

Tel 0492-76 90 00
Fax: 0492 – 76 92 30

E-post: ovis@vimmerby.se

Besök gärna vår hemsida på: www.vimmerby.se/overformyndare

Överförmyndare i samverkan
Kinda, Vimmerby, Ydre och Åtvidabergs kommuner